

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2026.03.071>

УДК 338.45:004:342.9 (477)

Олена СНИГОВА, д-р екон. наук,
старший науковий співробітник відділу торговельної та промислової політики
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», м. Київ, Україна
 orcid.org/0000-0001-7456-4894

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ

Ключові слова: державна промислова політика, цифрова трансформація, кіберфізична безпека, повноваження центральних органів виконавчої влади у сфері промислового розвитку, стратегічне планування.

Виявлено фрагментарність державної політики цифровізації економіки. Встановлено, що без нормативно-правового забезпечення залишається цифрова трансформація промисловості, що функціонують поза сферою малого та середнього підприємництва та не інтегровані в систему виконання оборонних замовлень. Обґрунтовано необхідність застосування системного підходу до цифрової трансформації промисловості України, що можливо реалізувати через виконання повноважень центральних органів виконавчої влади в сфері стратегічного планування промислового розвитку, передбачених ст. 5 проекту Закону України «Про засади державної промислової політики» (№ 11331—2). Запропоновано розширити повноваження центральних органів виконавчої влади та розроблено пропозиції забезпечення цифрової трансформації промисловості України. Реалізація ініційованих заходів сприятиме подоланню технологічних розривів промисловості України та Європейського Союзу, забезпеченню стійкості індустріального сектору в умовах війни.

Вступ. Глобальні тенденції щодо цифрових трансформацій висувають перед Україною вимоги щодо якості структурних змін у промисловості, які б ґрунтувалися на інтеграції технологій Індустрії 4.0 у виробничі процеси. Базовим чинником, що формує спроможність промисловості до цифрового переходу, є ефективне поєднання державного регулювання з економічними механізмами. Та попри задекларовані цілі та завдання, державна політика щодо цифровізації промислового сектору залишається фрагментарною та характеризується відсутністю системного зв'язку між стратегічними цілями держави й економіко-правовими механізмами їх реалізації. І хоч Україна де-

Ц и т у в а н н я: Снігова О. Економіко-правові засади забезпечення цифрової трансформації промисловості України в контексті реалізації державної промислової політики. *Економіка та право*. 2026. № 3. С. 71—81. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2026.03.071>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2026. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

монструє високу динаміку гармонізації національного законодавства у сфері цифровізації з європейським, безпосередньо у промисловому секторі зберігається значний розрив в імплементації специфічних норм і стандартів щодо впровадження Індустрії 4.0. Тож гостра необхідність усунення фрагментарності правового забезпечення актуалізує потребу та зумовлює об'єктивну пріоритетність проблем удосконалення економіко-правових засад цифрової трансформації промислового сектору України. Саме розв'язання цієї науково-практичної проблеми є вагомим умовою побудови державної промислової політики, спроможної забезпечити ефективну цифрову трансформацію промисловості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання цифрової трансформації промисловості перебуває у центрі наукового дискурсу як зарубіжних, так і вітчизняних учених. Розглядаючи цифровізацію як базовий тренд сучасного економічного розвитку, в наукових дослідженнях порушується широке коло питань, пов'язаних з нею.

Як основа структурних перетворень цифровізація забезпечує перехід промислового сектору до інтелектуального виробництва. Тож актуальними та поширеними є дослідження концепції Індустрії 4.0 як складової еволюції всієї промисловості. Такі дослідження охоплюють як питання використання технологічних досягнень, що забезпечують модернізацію та розвиток промисловості [1], так і управління технологічними змінами [2, 3] та розв'язання глобальних проблем промислового розвитку на цифровій основі [4].

Саме стратегічний вектор структурних трансформацій промисловості на засадах цифровізації викликає динамічне зростання кількості наукових досліджень, фокус яких зміщується від загальноекономічних до специфічних проблем цифровізації промисловості. Основну увагу науковці зосереджують на дослідженні галузевої специфіки цифровізації та причин секторального цифрового відставання, а саме: розуміння переважання цифровізації сектору послуг над реальним сектором; проблем забезпечення гнучкості та адаптивності промислових секторів на засадах цифровізації до мінливих умов на ресурсних і товарних ринках, особливо у разі виникнення дефіциту товарів або порушення ланцюгів постачань [5]; ступеня готовності промисловості до цифрових трансформацій [6]; форму-

вання ефективних умов «подвійного переходу» та екологічної модернізації промисловості як базової умови сталого розвитку [7] тощо.

Масштабність та ефективність цифрових трансформацій промислового сектору детермінується, зокрема, якістю інституційного середовища. У регуляторній практиці Європейського Союзу (далі ЄС) спостерігається системна трансформація підходів до управління цифровим простором. Відмовившись від політики мінімального втручання, ЄС перейшов до активного формування жорсткого нормативного регулювання. Зміщення акцентів відбулося у відповідь на динамічні загрози цифрового середовища та було спрямоване на встановлення чітких правил гри для цифрових ринків, технологічних платформ та у сфері цифровізації промислового сектору [8, 9].

В Україні світові тенденції цифровізації економіки стимулювали розбудову нормативно-правової системи, яка б не лише регулювала інноваційні процеси, а й створювала дієві механізми стимулювання промислового розвитку на засадах цифровізації, забезпечувала спроможність промислового сектору до таких трансформацій. Значущість окресленої проблематики активізувала науковий пошук у сфері права цифрової економіки. Сучасні дослідження стосуються формування фундаментальних засад нормативно-правового забезпечення цифровізації економічних відносин [10] та базуються на аналізуванні безпекових викликів, зокрема у контексті забезпечення цифрового суверенітету держав [11]. Значну кількість наукових праць присвячено адаптації господарського законодавства України до вимог Індустрії 4.0, що відображає особливі потреби в забезпеченні функціонування економіки в умовах воєнного стану. Такі дослідження стосуються переважно стимулювання цифрової трансформації малого та середнього бізнесу і захисту критичної інфраструктури, а також необхідності формування нормативно-правових передумов ефективного державного регулювання процесів цифрової трансформації суб'єктів промислової діяльності [12, 13]. Розвинуто науково-практичні дослідження, спрямовані на гармонізацію вітчизняного законодавства з європейськими стандартами регулювання штучного інтелекту (далі ШІ) [14] та вдосконалення механізмів управління цифровізацією в стратегічних галузях, зокрема в енергетиці [15].

Попри значну кількість теоретичних напрацювань, проблема цифровізації реального сектору залишається недостатньо опрацьованою. Поза увагою досліджень опинились специфічні аспекти, що виникають на перетині правового регулювання та реалізації державної промислової політики. Зокрема, потребує впровадження системний підхід до правового регулювання цих процесів у промисловому секторі, можливість реалізації якого виникає під час виконання повноважень центральних органів виконавчої влади у сфері промислового розвитку.

Метою статті є обґрунтування та розроблення пропозицій щодо вдосконалення економіко-правових засад цифрової трансформації промисловості України в межах реалізації повноважень центральних органів виконавчої влади, визначених проектом Закону «Про засади державної промислової політики» (№ 11331-2).

Результати дослідження. На етапі фіналізації роботи над проектом Закону України «Про засади державної промислової політики» (№ 11331-2) актуалізується необхідність розроблення пропозицій, спрямованих на реалізацію положень документа [16]. Ухвалення законопроекту зумовить необхідність реалізації повноважень центральних органів виконавчої влади (далі ЦОВВ) у сфері формування та реалізації державної промислової політики (ст. 5), зокрема щодо розробки проектів державних цільових програм розвитку промисловості; розробки переліку стратегічних напрямків промисловості; розробки галузевих пріоритетів промислової політики; розробки пропозицій щодо підтримки інноваційного та інвестиційного процесу. Одним із наскрізних стратегічних завдань державної промислової політики України є забезпечення цифрової трансформації промисловості, яка в умовах повномасштабної війни та євроінтеграційних зобов'язань стає вимогою та базовою передумовою збереження здатності промисловості України до сталого відтворення та інтеграції в європейські ланцюги доданої вартості. Тож заходи з цифровізації промислового сектору мають стати обов'язковою складовою будь-якого документа, що стосується формування та реалізації державної промислової політики.

Незважаючи на інтенсивність законотворчого процесу щодо розв'язання питань, пов'язаних із цифровізацією економіки України, слід визнати його недостатню спрямованість саме на

формування умов ефективної цифрової трансформації промислового сектору. Заходи з цифрових трансформацій протягом 2021—2022 рр. були спрямовані переважно на цифровізацію ведення інноваційного бізнесу [17—19], розбудову цифрової інфраструктури [20], залучення інвестицій та фахівців без акценту на промисловості [21], що не забезпечило охоплення низки критичних для індустріального сектору питань, урегулювання яких сприяло б зростанню його здатності до цифрової трансформації.

Протягом 2023—2026 рр. ці проблеми так і залишилися не вирішеними, за винятком:

- сектору оборонних технологій (*Defense Tech*), де цифровізація виробництва розглядається крізь призму обороноздатності, зокрема, у законопроекті № 14362 «Про внесення змін до Закону України “Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні” та деяких інших законодавчих актів щодо вдосконалення інструментів стимулювання розвитку цифрової економіки» [22] запропоновано залучення промислових R&D-центрів до цих процесів, проте його положення не передбачають поширення такого досвіду на цивільні сегменти промисловості;

- малого та середнього підприємництва (далі МСП), де державною політикою передбачено розвиток цифрових сервісів для бізнесу, оптимізацію адміністративних процедур [23] і створення комплексної екосистеми цифрового розвитку [24] як заходів з адаптації МСП до викликів цифрової трансформації економіки.

Така орієнтованість державної політики залишає поза її межами низку питань цифрової трансформації стратегічно важливих галузей промисловості, що не належать до сегмента МСП або не мають прямого оборонного замовлення. Проте навіть з погляду розв'язання завдань цифровізації МСП подібний підхід не враховує необхідності стимулювання цифровізації безпосередньо технологічних процесів (автоматизації ліній, впровадження промислових робіт, контрольно-вимірвальних приладів тощо), не передбачає впровадження цифровізованих систем управління виробництвом та цільової підтримки кіберфізичних систем, зосередившись на підтримці лише загальних інновацій.

Попри декларативну спрямованість Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року (далі Стратегія розвитку МСП) на інституційну підтримку ін-

новацій та розвиток переробної промисловості, План заходів з її реалізації не містить положень з впровадження інструментів Індустрії 4.0. Це створює розрив між стратегічними намірами та реальними кроками з цифрової модернізації виробничого сектору.

Нині державна політика зосереджена на сервісній цифровізації та спрощенні адміністрування бізнесу і передбачає:

- цифровізацію взаємодії з державою через використання інструментів автоматизації податкової звітності, дистанційного ухвалення управлінських рішень та залучення іноземних фахівців через цифрові платформи;
- упровадження цифрових моделей та інструментів оцінки бізнес-планів і фінансового моніторингу стану підприємств;
- грантове фінансування доступу до хмарних рішень;
- стимулювання спільних досліджень та комунікаційних заходів (воркшопи, форуми) для галузевих об'єднань.

Відповідно, реалізація Плану заходів зі Стратегії розвитку МСП дала змогу сформулювати цілісну екосистему його цифрового розвитку, що забезпечила:

- цифрову трансформацію взаємодії бізнесу та держави через удосконалення та спрощення каналів комунікації між підприємництвом і державними інституціями;
- упровадження систем самодіагностики бізнесу через інструменти оперативного моніторингу та оцінки власного рівня цифрової зрілості;
- стимулювання адаптивного розвитку на підставі надання підприємцям доступу до бази знань щодо типових бар'єрів цифровізації та успішних міжнародних кейсів у сферах менеджменту й маркетингу;
- розширення можливостей використання перевірених цифрових рішень (системи взаємодії з клієнтами, аналітичні та фінансові інструменти) для автоматизації продажів, клієнтського сервісу та управління фінансами через інтеграцію у діяльність МСП верифікованих цифрових сервісів.

Поточний підхід має чітко виражену зосередженість на формування «цифрового офісу» МСП та передбачає цифровізацію сервісних рішень і сфери адміністрування, залишаючи поза увагою специфіку цифровізації виробничих процесів.

Не розв'язує зазначених вище проблем і Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяль-

ності України на період до 2030 року [25], яка залишила поза межами державної політики питання прямого стимулювання цифрового інноваційного розвитку промислових підприємств. Фокусуючись переважно на створенні інституційної та дослідницької інфраструктури Індустрії 4.0, документ не містить заходів та інструментів стимулювання цифрової трансформації суб'єктів промислової діяльності (субсидування або податкових пільг для підприємств, які інвестують у цифрову модернізацію). А за відсутності єдиних стандартів обміну даними, обов'язкових для побудови цифрової екосистеми, такі заходи не забезпечать інтеграції об'єктів промислової діяльності з дослідницькою інфраструктурою Індустрії 4.0.

Вузька спрямованість схваленої Дорожньої карти регулювання ІІІ, синхронізованої з нормами ЄС [26] на захист громадян від ризиків ІІІ, не забезпечує розвитку та регулювання ринку ІІІ задля цифрової трансформації промисловості. Не розв'язує низки критичних для промислового сектору питань і розроблений Добровільний кодекс поведінки з етичного використання ІІІ [27], який створює рамкові умови впровадження ІІІ в промислове виробництво з урахуванням вимог людиноцентричності. Так, поза увагою залишилися питання техногенної безпеки та специфіка роботи з промисловими даними. Відсутність чітких стандартів для *Big Industrial Data* та невизначеність статусу власності на продукти ІІІ обмежують можливість застосування цього кодексу для регулювання високотехнологічних виробничих процесів. Низька репрезентативність положень документа унеможлиблює його використання для цифрового регулювання технологічних процесів у промисловості.

Залишаються невирішеними проблеми управління ризиками кібератак на промисловий сектор, зокрема й з позиції забезпечення економічної стійкості промисловості в умовах збройної агресії. Незважаючи на перехід до ризик-орієнтованого підходу, Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» має істотні недоліки щодо забезпечення саме промислової кібербезпеки, оскільки він чітко орієнтований на реалізацію заходів із забезпечення кібербезпеки держави та критичної інфраструктури. Навіть після значних змін протягом 2024—2025 рр. залишилися законодавчо невизначеними серед об'єктів кіберзахисту промис-

лові підприємства, їх технологічні процеси і системи управління ними. У промисловій сфері держава бере на себе зобов'язання щодо забезпечення кіберзахисту лише об'єктів критичної інфраструктури.

Стосовно забезпечення кібербезпеки промислових підприємств або системи управління їх технологічними процесами не передбачено диференційованого підходу до управління ризиками кібератак на різних типах промислових підприємств / об'єктів, зупинка яких через кібератаку може спричинити екологічну катастрофу (зокрема хімічної промисловості) чи дефіцит критично важливої продукції. Не закріплені на законодавчому рівні специфічні протоколи безпеки для промислових мереж, які враховували б необхідність забезпечення безперервності технологічного циклу, а не лише конфіденційності даних. Залишається невизначеним статус промислових технологічних даних, промислової інформації з обмеженим доступом та безпекових стандартів для її оброблення (особливо під час використання ШІ). Фокусуючись на захисті персональних даних і державної таємниці, законодавчо неврегульованими залишаються також питання захисту критично важливих для технологічних процесів технологічних даних.

Загалом державна політика з позиції забезпечення цифрової трансформації промисловості має фрагментарний характер і зосереджена лише на окремих вузькоспеціалізованих напрямках, що мають бути реалізовані в межах євроінтеграційних зобов'язань країни, зокрема на запровадженні цифрових / автоматизованих систем моніторингу промислових викидів у реальному часі, що чітко пов'язує урядові заходи щодо цифровізації з вимогами ЄС в межах «подвійного переходу» [28]. Водночас системні проблеми індустріального розвитку на цифрових засадах залишаються поза увагою державної політики. Це негативно впливає на спроможність переходу від традиційних індустріальних моделей до інтелектуального (смайт) виробництва промисловості, яка детермінується передусім сукупністю створених інституційних умов [3]. виправлення цієї ситуації потребує розроблення та деталізації заходів з посилення спроможності промислового сектору до цифрової трансформації та їх реалізації, виходячи з необхідності забезпечення високої кореляції між державною стратегією цифровізації та реальними потребами промислового сектору.

Пропозиції щодо забезпечення цифрової трансформації промисловості України. Впровадження у державну політику системного підходу до цифрової трансформації промисловості можливе шляхом введення відповідних положень щодо цифрової трансформації промисловості (мети, завдань державної промислової політики у цій сфері, напрямів та заходів) до низки державних документів, розроблення яких відповідно до ст. 5 проекту Закону України «Про засади державної промислової політики» (№ 11331-2) є компетенцією ЦОВВ — до державних цільових програм розвитку промисловості, пропозицій з підтримки інноваційного розвитку промислових підприємств та під час визначення галузевих пріоритетів промислової політики.

Водночас проект Закону України «Про засади державної промислової політики» потребує посилення цифрової компоненти додаванням до ст. 5 функції ЦОВВ з координації цифрового переходу, а також повноважень щодо формування дорожніх карт цифровізації промислових галузей і розроблення програми підтримки цифрової трансформації промислових систем регіонів.

Розроблені пропозиції щодо забезпечення цифрової трансформації промисловості України базуються на необхідності посилення спроможності промислового сектору України до цифрових змін, доведеної автором у праці [3]. Це потребує розв'язання таких завдань: пріоритетного подолання критичних розривів з ЄС у ресурсному забезпеченні; зміцнення інфраструктурної підтримки; досягнення необхідного рівня цифрової зрілості промисловості України; забезпечення кіберфізичної безпеки промислових підприємств.

Формування спроможності промислового сектору до цифрової трансформації потребує акценту на таких напрямках і заходах.

Для подолання ресурсного дефіциту та забезпечення доступу до капіталу необхідним є:

- інтеграція у фінансовий простір ЄС та активізація участі суб'єктів промислової діяльності України у програмах *Digital Europe* та *InvestEU* для залучення капіталу в цифрову трансформацію;

- виділення на національному порталі *InvestPortalUA* блоку, що стосується промислових цифрових проектів, або розроблення окремої єдиної бази промислових цифрових проектів, зосереджених на цифрових інноваціях та

створенні робочих місць у сфері використання цифрових промислових технологій;

- створення мережі сертифікованих консультантів для забезпечення банківської якості проектів промислових підприємств у сфері цифровізації виробничих процесів;

- розроблення та впровадження Державної програми субсидування консалтингу (для забезпечення відповідності механізмам ЄС щодо отримання грантів *Digital Europe* або кредитів *InvestEU* з обов'язкової державної компенсації у розмірі 80 % витрат на послуги проектних менеджерів та аудиторів);

- завершення технічної та юридичної адаптації банківської системи для забезпечення повноцінної інтеграції в *SEPA* (*Single Euro Payments Area*) для зниження витрат на обслуговування кредитів і трансакцій у межах цифрових контрактів з партнерами з ЄС;

- запровадження пільгового статусу для підприємств, що впроваджують технології Індустрії 4.0, який дає право на державну гарантію під час звернення до фондів ЄС;

- посилення кадрового потенціалу: державне стимулювання підготовки та перепідготовки інженерного персоналу у сферах ІІІ та кібербезпеки промислових систем, а також підготовки фахівців на стику інженерії та ІТ (*Industrial IoT*) шляхом розроблення та реалізації цільових грантових програм;

- розроблення та впровадження Концепції залучення талановитих працівників, роботодавців та рекрутерів, які б володіли інноваційними компетенціями, зокрема щодо впровадження інноваційних рішень Індустрії 4.0;

- запровадження інвестиційного податкового кредиту для підприємств, які закуповують енергоефективне та високотехнологічне обладнання, що спирається на використання цифрових технологій (з акцентом на вітчизняних виробниках такого обладнання);

- розроблення спільних з ЄС проектів з видобутку та переробки критичної сировини (літій, графіт, рідкоземельні метали), які є основою цифрового переходу, визначення запровадження їх переробки на території України як галузевих пріоритетів промислової політики;

- створення механізмів страхування інвестиційних ризиків для реалізації ІТ-проектів у прифронтових зонах;

- формування компенсаторних механізмів, зокрема через використання донорської під-

тримки та грантового фінансування (гранти ЄС, GIZ тощо) для покриття інвестиційного дефіциту (особливо у прифронтових зонах) для реалізації проектів цифрової трансформації суб'єктів промислової діяльності.

Для формування та розбудови інфраструктурного ландшафту Індустрії 4.0 необхідним є:

- створення Національної платформи Індустрії 4.0 як цифрового майданчика-маркетплейса, де: суб'єкт промислової діяльності публікує проблему; ІТ-стартапи та галузеві / спеціалізовані інститути / кафедри НАН України / МОН пропонують інженерні або технологічні рішення; інжинірингові компанії створюють на цій основі єдиний проект; держава / *InvestEU* надає гарантію на проект;

- стимулювання створення регіональних цифрових інноваційних хабів для забезпечення технологічної інклюзивності суб'єктів промислової діяльності та зниження бар'єрів входу в цифрову економіку МСП; масштабування мережі цифрових інноваційних хабів (на базі моделі *EDIH*) у промислових центрах (Одеса, Миколаїв, Полтава) для подолання технологічної елітарності;

- розвиток платформ спільного користування R&D-інфраструктурою та лабораторіями прототипування за моделлю *Test before invest*;

- сприяння створенню регіональних цифрових інноваційних хабів для забезпечення технологічної інклюзивності суб'єктів промислової діяльності та зниження бар'єрів входу в цифрову економіку регіональних представників.

Для формування підприємницької екосистеми, спрямованої на розроблення та впровадження у промисловий сектор інновацій, створення / розвиток регіональних і галузевих екосистем Індустрії 4.0, необхідним є:

- залучення представників ІТ-сектору України до процесів цифровізації промислового сектору: запровадження державного замовлення на R&D, введення грантів для ІТ-компаній, які розробляють рішення в сфері Індустрії 4.0 саме для промислового сектору України (*ERP*, *MES*-системи, цифрові двійники); створення інкубаторів, орієнтованих на промисловий хайтек;

- запровадження наставництва для реалізації інноваційних бізнес-ідей в промисловості, полегшення старту компаніям та їх брендингу;

- формування, за аналогом Кремнієвої долини, екосистеми, спрямованої на співпрацю в конкурентних просторах та стимулювання сумісної співпраці, особливо під час розв'язання

складних проблем, обмін знаннями та досягненнями;

- звільнення від податків на прибуток, отриманий від виходу з інвестицій, у випадку реінвестування в українські підприємства для цифрової трансформації виробничих процесів;

- створення мережі лабораторій із 3D-принтерами, станками з числовим програмним керуванням (ЧПК) та випробувальними стендами, доступ до яких стартапи отримують за мінімальну плату;

- облаштування центрів комерціалізації для надання розробнику можливості протягом 48 годин зареєструвати стартап на основі своєї розробки, зберігаючи права на інтелектуальну власність;

- запровадження державного замовлення на цифрові інновації, за якого держава гарантує викуп першої партії продукту за умови її відповідності заданим характеристикам (для полегшення залучення венчурних інвесторів на наступних етапах виробництва).

Для створення комплексної національної системи кіберстійкості промислового сектору, спрямованої на виявлення, запобігання та нейтралізацію загроз у системах управління технологічними процесами, необхідним є:

- включення промислових підприємств, що мають стратегічне значення для стійкості економіки країни, до переліку об'єктів кіберзахисту, визначених законодавчо;

- упровадження системи сертифікації продукції, яка використовується для функціонування та кіберзахисту систем управління технологічними процесами промислових підприємств та об'єктів критичної інфраструктури;

- встановлення стандартів безпеки для ІІІ у промисловості шляхом розроблення та впровадження Регламентів безпечного використання алгоритмів ІІІ в управлінні технологічними процесами у виробництво, зокрема обов'язкової сертифікації ІІІ-рішень, які прямо впливають на технологічні виробничі процеси;

- запровадження диференційованого підходу до управління ризиками кібератак на промислові об'єкти, що потребує розроблення та впровадження класифікатора промислових об'єктів за рівнем кіберризиків і потенційних наслідків кібератак (екологічна катастрофа, техногенна аварія, дефіцит критичної продукції тощо); для об'єктів високого ризику (хімічна промисловість, металургія, енергоємні вироб-

ництва) встановлення обов'язкових регламентів захисту від кібернебезпек, незалежно від їхнього статусу як об'єктів критичної інфраструктури;

- забезпечення паралельного розвитку процесів цифровізації виробничих процесів та системи захисту від кібератак цифровізованих виробничих систем;

- визначення правових режимів власності, зберігання та передання промислових даних, що є критичними для стабільності виробництва, особливо у разі їх оброблення в хмарних сервісах або системах ІІІ.

Окремого акценту потребує запобігання цифровій ізоляції суб'єктів промислової діяльності України, орієнтованих на внутрішній ринок, та забезпечення їхньої готовності до входження на ринки ЄС. Державна промислова політика для цифрової трансформації таких суб'єктів промислової діяльності має бути спрямована на формування цифрових вимог на внутрішньому ринку та стимулювання їх впровадження, зокрема для забезпечення стійкості промислового сектору в умовах війни.

Висновки. Удосконалення економіко-правових засад цифрової трансформації промисловості України в межах реалізації державної промислової політики ґрунтується на впровадженні системного підходу до цифрової трансформації промисловості України, що можливо реалізувати через виконання повноважень ЦОБВ у сфері стратегічного планування промислового розвитку, передбачених ст. 5 проекту Закону України «Про засади державної промислової політики» (№ 11331-2). Це дасть змогу інтегрувати цифрові пріоритети безпосередньо в державні цільові програми та галузеві стратегії розвитку.

Забезпечення цифрової трансформації промисловості України потребує формування спроможності промислового сектору до цифрових змін. Реалізація цього підходу вимагає комплексного розв'язання таких завдань: мінімізації ресурсного розриву з країнами ЄС; забезпечення інфраструктурної підтримки; підвищення рівня цифрової зрілості; гарантування кіберфізичної безпеки виробничих процесів.

Спроможність промислового сектору до цифрової трансформації має формуватися з акцентом на таких напрямках: подоланні ресурсного дефіциту та забезпеченні доступу до капіталу; розвитку інституційної спроможності та розбудові інфраструктурного ландшафту; створенні підприємницької екосистеми, спрямованої на роз-

роблення та впровадження у промисловий сектор інновацій; посиленні регуляторної спроможності та забезпеченні регуляторної стабільності.

Цифровій трансформації промисловості України також сприятиме законодавче розширен-

ня повноважень ЦОВВ шляхом закріплення за ними функцій координації цифрового переходу, розроблення галузевих дорожніх карт та програм підтримки регіональних промислових екосистем.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Іллічов Р. Проблеми розвитку і структурні зрушення в переробній промисловості України на сучасному етапі. *Актуальні проблеми економіки*. 2025. № 7 (289). С. 39—52. <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2025-1-289-39-52>
2. Нестерчук В. Стратегія розвитку та модернізації переробної промисловості. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2024. № 12. С. 156—165. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15039329>
3. Снігова О. Управління технологічними змінами в промисловості: синхронізація мотиваційних імперативів і трансформаційного потенціалу для подолання цифрових розривів з ринками ЕС. *Економіка промисловості*. 2026. № 1 (113). С. 21—37. <https://doi.org/10.15407/econindustry2026.01.021>
4. Gegner M. Die Akzeptanz gesetzlicher Initiativen zur Energiewende: Das Beispiel Gesetz zum Neustart der Digitalisierung der Energiewende. *Discussion Papers. Research Group Digital Mobility and Social Differentiation SP III*. WZB Berlin Social Science Center, 2023. 603 p. URL: <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-91113-8> (дата звернення: 28.03.2026).
5. Horyzonty sztucznej inteligencji a Przemysł 5.0 / red. nauk. Z. Dacko-Pikiewicz, K. Szczepańska-Woszczyna, M. Lis. Dąbrowa Górnicza: Akademia WSB, 2025. 180 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/389799115_Horyzonty_sztucznej_inteligencji_a_Przemysl_50 (дата звернення: 28.03.2026).
6. Вишневський В.П. Цифрові технології та проблеми розвитку промисловості. *Економіка України*. 2022. № 1. С. 47—66. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.01.047>
7. Košíková M., Vašaničová P. Exploring the Link Between Digital Readiness and Sustainable Development: A Cluster Analysis of EU Countries. *Sustainability*. 2025. No. 17 (11). Art. 5080. <https://doi.org/10.3390/su17115080>
8. Müller M., Kettemann M.C. European Approaches to the Regulation of Digital Technologies. *Introduction to Digital Humanism* / ed. by H. Werthner et al. Springer: Cham, 2024. https://doi.org/10.1007/978-3-031-45304-5_39
9. Papakonstantinou V., De Hert P. The Regulation of Digital Technologies in the EU: The law-making phenomena of “act-ification”, “GDPR mimesis” and “EU law brutality”. *Technology and Regulation*. 2022. P. 48—60. <https://doi.org/10.71265/2hvw3h73>
10. Вінник О. Право цифрової економіки: монографія. Київ: НДІ приватного права і підприємництва ім. акад. Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 350 с. URL: <https://repository.ndipp.gov.ua/handle/765432198/200> (дата звернення: 28.03.2026).
11. Huw R. Digital sovereignty and artificial intelligence: a normative approach. *Ethics and Information Technology*. 2024. No. 26 (4). <https://doi.org/10.1007/s10676-024-09810-5>
12. Правове регулювання господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0: монографія / О.О. Дмитрик, Є.М. Білоусов, Н.М. Внукова та ін.; за ред. С.В. Глібка, О.В. Корват. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2023. 350 с. URL: <https://openarchive.nure.ua/entities/publication/35c4f2e3-9194-49c6-9302-a21a8c1da22a> (дата звернення: 28.03.2026).
13. Шатіло О. Економіко-правове забезпечення цифрової трансформації підприємств. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія «Економіка»*. Вип. 2. С. 143—151. <https://doi.org/10.32782/ecovis/2025-2-20>
14. Тарасюк В. Правове регулювання застосування штучного інтелекту в Україні: сучасний стан та перспективи гармонізації з міжнародними стандартами. *Політологічний вісник*. 2024. Вип. 93. <https://doi.org/10.17721/2415-881x.2024.93.94-113>
15. Корват О. Концептуальні засади державного регулювання впровадження цифрових технологій в енергетиці. *Право та інновації*. 2025. № 3 (51). С. 72—82. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-3\(51\)-5](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-3(51)-5)
16. Про засади державної промислової політики: проект Закону України від 17.06.2024 № 11331-2. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44413> (дата звернення: 03.04.2026).
17. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018—2020 роки та план заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 67-р. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 03.04.2026).
18. Про національну програму інформатизації: Закон України від 01.12.2022 № 2807-IX. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text> (дата звернення: 03.04.2026).

19. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15.07.2021 № 1667-IX. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text> (дата звернення: 03.04.2026).
20. Про хмарні послуги: Закон України від 17.02.2022 № 2075-IX. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2075-20#Text> (дата звернення: 03.04.2026).
21. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей до 2025 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 167-р. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 03.04.2026).
22. Про внесення змін до Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» та деяких інших законодавчих актів щодо вдосконалення інструментів стимулювання розвитку цифрової економіки: проект Закону від 09.01.2026 № 14362. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/59469> (дата звернення: 03.04.2026).
23. Про схвалення Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024—2027 роках: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 № 821-р. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvallennia-stratehii-vidnovlennia-staloho-rozvytku-ta-tsifrovoi-transformatsii-maloho-i-s821300824> (дата звернення: 03.04.2026).
24. Програма цифрової зрілості малого та середнього бізнесу в Україні. URL: <https://business.diia.gov.ua/initiative/national-program-for-digital-maturity> (дата звернення: 03.04.2026).
25. Про схвалення Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025—2027 роках: розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.12.2024 № 1351-р. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 03.04.2026).
26. Регулювання штучного інтелекту в Україні: Мінцифри презентувало дорожню карту. *Урядовий портал*. 07.10.2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rehuliuвання-shtuchnoho-intelektu-v-ukraini-mintsyfry-prezentuvalo-dorozhniu-kartu> (дата звернення: 03.04.2026).
27. Добровільний кодекс поведінки з етичного та відповідального використання штучного інтелекту: пояснювальна записка. 16.12.2024. URL: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/3/73/1bbeacc736a29e2f8a749ef9c90d4734.pdf> (дата звернення: 03.04.2026).
28. Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення: Закон України від 16.07.2024 № 3855-IX. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-20#Text> (дата звернення: 03.04.2026).

Дата надходження: 26.03.2026

Дата прийняття до друку: 20.04.2026

Дата публікації: 28.09.2026

REFERENCES

1. Illichov R. Problemy rozvytku i strukturni zrushennia v pererobnii promyslovosti Ukrainy na suchasnomu etapi. *Aktualni problemy ekonomiky*. 2025. No. 7 (289). P. 39-52. <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2025-1-289-39-52> [in Ukrainian].
2. Nesterchuk V. Stratehiia rozvytku ta modernizatsii pererobnoi promyslovosti. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. 2024. No. 12. P. 156-165. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15039329> [in Ukrainian].
3. Snihova O. Upravlinnia tekhnolohichnymy zminamy v promyslovosti: synkhronizatsiia motyvatsiinykh imperatyviv i transformatsiinoho potentsialu dlia podolannia tsyfrovyykh rozryviv z rynkamy ES. *Ekonomika promyslovosti*. 2026. No. 1 (113). P. 21-37. <https://doi.org/10.15407/econindustry2026.01.021> [in Ukrainian].
4. Gegner M. Die Akzeptanz gesetzlicher Initiativen zur Energiewende: Das Beispiel Gesetz zum Neustart der Digitalisierung der Energiewende. *Discussion Papers. Research Group Digital Mobility and Social Differentiation SP III 2023-603*. WZB Berlin Social Science Center, 2023. 66 p. URL: <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssaoar-91113-8>
5. Horyzonty sztucznej inteligencji a Przemysł 5.0 / red. nauk. Z. Dacko-Pikiewicz, K. Szczepańska-Woszczyńska, M. Lis. Dąbrowa Górnicza: Akademia WSB, 2025. 180 s. URL: https://www.researchgate.net/publication/389799115_Horyzonty_sztucznej_inteligencji_a_Przemysl_50
6. Vyshnevskiy V.P. Tsyfrovi tekhnolohii ta problemy rozvytku promyslovosti. *Ekonomika Ukrainy*. 2022. No. 1. P. 47-66. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.01.047> [in Ukrainian].
7. Košíková M., Vašaničová P. Exploring the Link Between Digital Readiness and Sustainable Development: A Cluster Analysis of EU Countries. *Sustainability*. 2025. No. 17 (11). Art. 5080. <https://doi.org/10.3390/su17115080>
8. Müller M., Kettemann M.C. European Approaches to the Regulation of Digital Technologies. *Introduction to Digital Humanism* / ed. by H. Werthner et al. Springer: Cham, 2024. https://doi.org/10.1007/978-3-031-45304-5_39

9. Papakonstantinou V., De Hert P. The Regulation of Digital Technologies in the EU: The law-making phenomena of “act-ification”, “GDPR mimesis” and “EU law brutality”. *Technology and Regulation*. 2022. P. 48-60. <https://doi.org/10.71265/2hvw3h73>
10. Vinnyk O. Pravo tsyvrovoi ekonomiky: monohrafiia. Kyiv: NDI pryvatnoho prava i pidpriemnytstva im. akad. F.H. Burchaka NAprN Ukrainy, 2021. 350 p. URL: <https://repository.ndipp.gov.ua/handle/765432198/200> [in Ukrainian].
11. Huw R. Digital sovereignty and artificial intelligence: a normative approach. *Ethics and Information Technology*. 2024. No. 26 (4). <https://doi.org/10.1007/s10676-024-09810-5>
12. Pravove rehuliuвання hospodarskoi diialnosti v umovakh rozbudovy ekonomiky Industrii 4.0: monohrafiia / O.O. Dmytryk, Ye.M. Bilousov, N.M. Vnukova ta in.; za red. S.V. Hlibka, O.V. Korvat. Kharkiv: NDI prav. zabezp. innovats. rozvytku NAprN Ukrainy, 2023. 350 p. URL: <https://openarchive.nure.ua/entities/publication/35c4f2e3-9194-49c6-9302-a21a8c1da22a> [in Ukrainian].
13. Shatilo O. Ekonomiko-pravove zabezpechennia tsyvrovoi transformatsii pidpriemstv. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnoho universytetu imeni Yurii Fedkovycha. Seriiia “Ekonomika”*. Iss. 2. P. 143-151. <https://doi.org/10.32782/ecovis/2025-2-20> [in Ukrainian].
14. Tarasiuk V. Pravove rehuliuвання zastosuvannia shtuchnoho intelektu v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy harmonizatsii z mizhnarodnymy standartamy. *Politohichnyi visnyk*. 2024. Iss. 93. <https://doi.org/10.17721/2415-881x.2024.93.94-113> [in Ukrainian].
15. Korvat O. Kontseptualni zasady derzhavnoho rehuliuвання vprovadzhennia tsyvrovykh tekhnolohii v enerhetytsi. *Pravo ta innovatsii*. 2025. No. 3 (51). P. 72-82. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-3\(51\)-5](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-3(51)-5) [in Ukrainian].
16. Pro zasady derzhavnoi promyslovoi polityky: projekt Zakonu Ukrainy vid 17.06.2024 No. 11331-2. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44413> [in Ukrainian].
17. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyvrovoi ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018—2020 roky ta plan zakhodiv shchodo yii realizatsii: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.01.2018 No. 67-r. *Ofitsiinyi vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
18. Pro natsionalnu prohramu informatyzatsii: Zakon Ukrainy vid 01.12.2022 No. 2807-IX. *Ofitsiinyi vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text> [in Ukrainian].
19. Pro stymuliuvannia rozvytku tsyvrovoi ekonomiky v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 15.07.2021 No. 1667-IX. *Ofitsiinyi vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text> [in Ukrainian].
20. Pro khmarni posluhy: Zakon Ukrainy vid 17.02.2022 No. 2075-IX. *Ofitsiinyi vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2075-20#Text> [in Ukrainian].
21. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyvrovykh kompetentnostei do 2025 roku: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.03.2021 No. 167-r. *Ofitsiinyi vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
22. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy “Pro stymuliuvannia rozvytku tsyvrovoi ekonomiky v Ukraini” ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv shchodo vdoskonalennia instrumentiv stymuliuvannia rozvytku tsyvrovoi ekonomiky: projekt Zakonu vid 09.01.2026 No. 14362. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/59469> [in Ukrainian].
23. Pro skhvalennia Stratehii vidnovlennia, staloho rozvytku ta tsyvrovoi transformatsii maloho i serednoho pidpriemnytstva na period do 2027 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2024—2027 rokakh: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30.08.2024 No. 821-r. *Uriadovyi portal*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-vidnovlennia-staloho-rozvytku-ta-tsyvrovoi-transformatsii-maloho-i-s821300824> [in Ukrainian].
24. Prohrama tsyvrovoi zrilosti maloho ta serednoho biznesu v Ukraini. URL: <https://business.diiia.gov.ua/initiative/national-program-for-digital-maturity> [in Ukrainian].
25. Pro skhvalennia Stratehii tsyvrovoho rozvytku innovatsiinoi diialnosti Ukrainy na period do 2030 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2025—2027 rokakh: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31.12.2024 No. 1351-r. *Ofitsiinyi vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
26. Rehuliuвання shtuchnoho intelektu v Ukraini: Mintsyfry prezentovalo dorozhniu kartu. *Uriadovyi portal*. 07.10.2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rehuliuвання-shtuchnoho-intelektu-v-ukraini-mintsyfry-prezentovalo-dorozhniu-kartu> [in Ukrainian].
27. Dobrovilnyi kodeks povedinky z etychnoho ta vidpovidalnoho vykorystannia shtuchnoho intelektu: poiasniuvalna zapyska. 16.12.2024. URL: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/3/73/1bbeacc736a29e2f8a749ef9c90d4734.pdf> [in Ukrainian].
28. Pro intehrovane zapobihannia ta kontrol promyslovoho zabrudnennia: Zakon Ukrainy vid 16.07.2024 No. 3855-IX. *Ofitsiinyi vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-20#Text> [in Ukrainian].

Date of receipt: 26.03.2026

Date of acceptance for publication: 20.04.2026

Date of publication: 28.09.2026

Olena SNIGOVA,
Dr. Sci. (Econ.),
Senior Research Scientist Department of Trade and Industrial Policy
Institute for Economics and Forecasting NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0001-7456-4894

ECONOMIC AND LEGAL FOUNDATIONS FOR ENSURING
THE DIGITAL TRANSFORMATION OF UKRAINE'S INDUSTRY
IN THE CONTEXT OF IMPLEMENTING STATE INDUSTRIAL POLICY

The article identifies the fragmented nature of the policy on the digitalization of the Ukrainian economy. It is established that the digital transformation of strategic industries operating outside the SME domain and not integrated into defense procurement remains beyond regulatory support. The need to apply a systemic approach to the digital transformation of industry is substantiated. This approach may be implemented within the competence of central executive authorities in the field of strategic planning of industrial development, as provided for in the draft Law of Ukraine "On the Principles of State Industrial Policy".

It is proposed to incorporate the key components of strategic industrial development planning into state-level documents. It is recommended to expand the powers of central executive authorities by assigning them the coordination of the digital transition of industry, developing roadmaps for the digitalization of industrial sectors, and designing programs to support the digital transformation of regional industrial systems.

The proposed measures are based on the need to strengthen industrial sector capacity for digital change. They include overcoming resource constraints and ensuring access to capital; developing the infrastructure landscape for industrial digital transformation; fostering an entrepreneurial ecosystem aimed at innovation in the industrial sector; and creating a comprehensive system of industrial cyber resilience. The proposals also take into account the need to prevent the digital isolation of industrial actors oriented toward the domestic market and to ensure their readiness to enter EU markets.

The implementation of the proposed measures will contribute to bridging the technological gap between Ukraine and the EU, as well as enhancing the resilience of the industrial sector under wartime conditions.

Keywords: state industrial policy, digital transformation, cyber-physical security, powers of central executive authorities in the field of industrial development, strategic planning.